

Remissyttrande
från
Politiskt Alternativ
gällande

**Budgetförslag 2012-2014, för Vilhelmina kommun,
remissutgåva 2011-03-22**

Inledning

Läget för den svenska ekonomin ser gynnsamt ut de närmsta åren. Förväntningar och prognoser delas dock inte helt av den svenska regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting. Vårbudgeten var ovanligt tunnsladd vad beträffar ändringar av kommunernas ekonomiska förutsättningar, skatte- och inkomstmässigt. År 2012 försvinner konjunkturstödet. Trots en omfattande gymnasiereform (Gy-11) minskar de kommunala intäkterna, aggregerat på nationell nivå med 1 miljard kr för gymnasiet. Summerat ett intäktsbortfall på cirka 3 mkr för Vilhelminas del.

Planeringsförutsättningarna för Vilhelmina kommuns budget 2012 är idagsläget något svårbedömda, då nytt cirkulär från SKL inväntas i maj där vårbudgetens förändringar och aktuella ekonomiska prognoser inarbetats. Parallellt har kommunerna definitivt inte några 100%-iga prognoser för innevarande år 2011. Man börjar se mer tydliga tendenser först i slutet av maj/början av juni.

Den för glesbygdskommunerna enskilt viktigaste händelsen är **Utjämningskommittén.08:s** publicerade betänkande. Den parlamentariskt tillsatta kommittén föreslår förändringar från 2013. Enligt beräkningarna i SOU 2011:39 kommer tillskottet för Vilhelmina kommun hamna på cirka 2000 kr/invånare. En förstärkning på intäktssidan om ca 14 miljoner kr/år. En glädjande nyhet om nivåerna kvarstår vid riksdagsbeslut. Till följd av den nya kollektivtrafiklagen kan vissa medel komma att utbetalas redan under 2012, för Vilhelminas del har vi dock inte funnit någon beräkning. Intäkten från kommunal fastighetsavgift ökar 2012 med ½ mkr.

Summerat vågar vi tro att intäktssidan kan se mer positiv än förväntat för 2011 och 2012 till följd av den uppskrivna ekonomiska läget på nationell nivå. För 2013 kan väsentliga förstärkningar ges via förändringar i det kommunala utjämningsystemet.

Politiskt Alternativ ser därför optimistiskt på utvecklingen. Det gör att vi idagsläget föreslår förstärkningar till viktiga verksamheter inom Socialnämnden och Kultur- och Utbildningsnämnden (KUN). Vi ser också vikten av att periodisera intäkter från Migrationsverket och staten, avseende flyktingmottagningen. En verksamhet som inte har målsättningen att gå med överskott, men vår bestämda åsikt, precis som inför förutvarande budgetremiss 2011, är att nämnder och verksamheter i görligaste mån ska ges kostnadstäckning för de extraordinära kostnader man får.

Intäkter om 2 miljoner kr från skogsförvaltningen ger positiv effekt på 2011 års resultat. Återföring av miljonlånet till Cloudberry Village AB stärker kassan under 2011. En återföring av avsatta fonderade investeringsmedel för Granbergstippen är att vänta efter projektets avslutande, vilket kommer stärka likviditeten 2011/2012. Dock måste en stor försiktighet anmanas då kommunen beslutat om omfattande upplåning för att täcka kommande investeringar. Tilläggsanslag för det kommunala övertagandet av Kefas kommer belasta både 2011 och 2012, vilka ej budgeterats. 2012 måste ramarna för KUN utökas, i annat fall kommer sparkraven slå hårt.

I vårt remissyttrande kommer vi inte uppnå målet för god ekonomisk hushållning. Politiskt Alternativ vill f.ö. avvakta slutjusteringar till slutet av maj månad när SKL:s cirkulär förtydligar och kommunen börjar skönja årsutvecklingen för 2011. Vi tror på uppskrivningar i prognoserna men PA uppräknar inte den kommunala övergripande budgetramen i skrivande stund.

Beaktat det kommunala utjämningsystemets förväntade förändringar med start 2013 anser vi att kommunen nu måste våga ta krafttag för att fånga upp de accelererande ohälsoproblemen. Vårt budgetförslag skall ses i ljuset av ökande psykosociala problem och ökat riskbruk i kommunen, vilket på sikt kan skapa otrygghet, förvärrade sociala problem och stora kostnader, kostnader vilka slår på kärnverksamheter och framtidstro. Våra barn- och ungdomar är vår framtid. Att stärka resurserna på flera plan inom skola och socialförvaltningen är en mycket god investering, både på kort och lång sikt. Vi åberopar ”synnerliga skäl” för att i dagsläget rucka på balanskravet om god ekonomisk hushållning för att kunna bedriva lagpliktig verksamhet enligt Socialtjänstlagen (SoL) där ett brett preventivt arbete måste återupprättas i kommunen.

Tommy Streling, för *Politiskt Alternativ*
Vilhelmina, 2011-05-02

Budget och strategiplan

1.1. Framtida utmaningar ur ett omvärldsperspektiv

Attraktionskraft anses i strategiplanen vara nyckelordet. Sett till en redovisning som presenterades under 10-kommundagarna 10-11 mars i Malå, så avviker Vilhelmina kommun tydligt från grannkommunerna. Vilhelmina har en större offentlig sektor och mindre andel tjänste/varuproduktion. Skillnader som iakttagits under lång tid. Sett till andra redovisningar och även budgetunderlaget har Vilhelmina även en större s.k. personkrets med särskilda behov. Den här obalanserade strukturen kräver krafttag, för att förbättra företagsklimat, företagande och bibehållande av befolkning – för att skatteunderlag och intäkter skall ”räcka”. För graden av utflyttning kan vara mer avgörande än graden av inflyttning. Att fler invånare stannar eller i en större utsträckning återvänder är en grundbult.

Det krävs således krafttag för att verkligen ta fram en ”vision” som ”så många som möjligt” kan stå bakom. Gruppfullmäktige och parlamentariska arbetsgrupper är nödvändiga arenor att utnyttja och detta omgående. Parallellt, bör sådana arbetsgrupper skapas över kommungränserna, i 3-, 4- och 10-kommunsamarbetet. Malåmötet var en ny- och omstart, men kräver att hela politiken på hemmaplan återkopplas och ges full kontinuerlig delaktighet. **Den politiska kulturen, den lokala demokratin, måste vara välkomnande, öppen och inbjuda medborgare och företagare till delaktighet bortom partiorganisationernas rågångar.** Det sistnämnda skulle kunna vara en sjunde punkt som en av de viktigaste drivkrafterna för befolkningsstillväxt och regional utveckling. D.v.s. fördjupad demokrati och öppenhet som tillväxtfaktor.

1.2. Samverkan och ledarskap

Ett förbättrat företagsklimat är också förutsättningen för fördjupad samverkan mellan näringsliv, offentlig sektor och akademi. Transparens, öppenhet och likabehandling är nyckelord. Parallellt måste påverkansinsatser göras för att riskkapitalproblematiken lindras. Det räcker inte med *Innovationsfonden* om den har samma kriterier som bankerna generellt. Lån och investeringar måste underlättas.

Att verkligen gå från ord till handling, avseende interkommunal samverkan och samarbete, är ännu en grundläggande förutsättning. Revisionsrapporten ”*Granskning av samverkan mellan Åsele, Dorotea, och Vilhelmina kommuner*”, november 2007, pekar på nödvändigheten av samarbete och oförmågan (och/eller oviljan) till att se helheten utanför kommungränserna. Vilhelmina kommun bör omgående inrätta en nämnd för interkommunala frågor, eller låta kommunstyrelsen handha frågorna. Men grunden ligger i att pratstunder med minnesanteckningar måste blir offentliga sammanträden med beslutsprotokoll. En formalisering av beslutsprocessen är nödvändig med förankring i styrelser/nämnder/fullmäktige. Annars blir det endast enstaka avtal, när det passar, snarare än kommunalförbund och gränsöverskridande fördjupad samverkan.

1.3 Utvecklingsförmåga och kunskap

I de sju kommunerna i södra Lappland finns blott 33000 invånare. En typiskt liten kommun, med svenska mått mätt. Samverkan är ett måste, för att hävda gymnasieallt god kvalite och bredare utbud, för att ge grund för kunskapssamhället, framtidsområden och nödvändig kompetensförsörjning. Akademi Norrs verksamhet kan i sin förlängning leda till att Storuman och Vilhelmina får universitetsannex, likt Lyckseles kopplat till Umeå Universitet, med målet att Lycksele långsiktigt får en högskola – en nödvändighet för inlandets överlevnad, utveckling och kompetensförsörjning. Detta kräver bred politisk samling i inlandet, då det är kostsamt projekt som lätt kan ifrågasättas från kusten eller riksnivå. Men livsnödvändigt för inland och fjällvärld. Parallellt skall vi med alla medel försvara och utveckla FoU-verksamheterna i ”triangeln”. Glesbygdsmedicinskt centrum i Storuman, efterföljaren till Södra Lapplands forskningsenhet i Vilhelmina, och förslagsvis en FoU-inriktning mot företagande/ekonomi i Lycksele.

Bildning, utbildning, fortbildning och demokratifördjupning, öppenhet, delaktighet, ser vi i (PA) som två hörnstenar för att barn och ungdomar (men självklart även föräldrar och vuxna) ska tro på sin hembygd och framtiden. Vilket är en väsentlig del i att skapa förutsättningar för strategiplanens **punkt 3, ”Vision”**.

4. Verksamhetsidé

Det väldigt enkelt att sätta upp målet att *verka för att den lokala demokratin utvecklas*. Vi i PA anser att grunden läggs i mycket tidig ålder. Att träna sig i demokratiskt förhållningssätt är något som skolan har även sin stadfästa grund enligt skollagen och läroplanen. Lika människovärde och respekten för åsiktsfrihet är grundbultar tillika. Men att vara riktig delaktig, närma sig de riktiga frågorna, verkligheten och politiken, förutsättningarna för politiken och den kommunala ekonomins gränser och möjligheter, borde föras in tidigt, med regelbundna rutiner. Demokrati är för oss inte bara en beslutsprocess utan en kulturform.

Ungdomarna som demokratins fundament och framtid

Under flera år diskuterades rådslag (för ungdomar) inom politikens Vilhelmina, vilket skulle utvärderas under 2010. Någon sådan reform kom aldrig till stånd. Tankarna ledde vidare till inrättande av ungdomsråd. PA har granskat idén och andra kommuner nogsamt. Med ett litet antal medlemmar, där en handfull ungdomar träffas och diskuterar, får man sällan representativitet. Att t.ex. använda remissförfarande i ett sådant sammanhang kan rentav kontraproduktivt då det utmönstrar flertalet och inflytandet kommer från ett fåtal. Personkemi och politiska åsikter gör att det kan bli svårt att samsas. Ungdomsråd kan säkert vara ett komplement, men utan bred medlemsbas och stort deltagande blir det som vilken förening i som helst, ett särintresse. Föreningen ska ha stadgar, styrelse, m.m., vilket skapar en tröghet, i värsta fall motvilja, i stället för att i lösa nätverksträffas öppna för alla träffas på ett enkelt otvunget sätt med eller utan politiker/tjänstemän eller med en samordnare som är tillförordnad (en sådan finns idag). Regelbundet och/eller vid påtalat behov. Modellerna för rådslag begränsas endast av fantasin.

Skoloråd, elevråd och ungdomsråd, är viktiga instanser, men som vi ser det är årliga demokratidagar/ungdomskonvent ett sätt att föra ut demokrati och politik till alla barn och ungdomar under en skoldag (en gång per termin helst). Med målet att bli naturligt och en del av vår kultur från första start. Som exempel kan Strömsunds kommun nämnas. På deras hemsida finns en läsvärd och inspirerande rapport.

PA påminde och rekommendera detta, ungdomskonvent, på ett KUN-sammanträde under vårvintern, då det också fanns möjligheter till mitten av april att söka medel till demokratiprojekt från Ungdomsstyrelsen. Som vi förstått det, har ansökan ej skett. Vi rekommenderar oavsett att denna verksamhet skall införas i Vilhelmina för våra skolungdomar där man under pedagogiska och trevliga ”konferensförhållanden” får lära sig sockenhistoria, kommunhistoria, vad kommuner idag får och är skyldiga att göra, och vad kommuner har för ekonomiska medel. Med den stora utmaningen, att i små arbetsgrupper framarbete: vad vill vi satsa på, ledsagat av hur skall vi prioritera. Där politiken inte är en julklappslista utan hur man ska använda vad som finns i spargrisen och givet plånboken.

Att föra medborgarna närmare ett politiskt samtal utan krångliga formalia, samt att avdramatisera allmänhetens frågestund

Kommunjuristen Axel Danielsson varnade härförleden för kosmetiska åtgärder i att ”fördjupa” demokratin och medborgarengagemanget. Debatt och det fria ordet är dock vad man gör det till. Även om ingen skulle nappa på allmänhetens frågestund, eller om en hord arga medborgare stövljar in, är det någon som man som politiker och förtroendevald måste vara beredd på att ta. Alla ledamöter har ett personligt ansvar och bör vara beredda att besvara allmänhetens frågor.

Politiskt Alternativ föreslår därför att man vid stundande kommunfullmäktige, för in detta som rutin före kommunstyrelsesammanträde, att kommunen **alltid** aviserar en allmänhetens frågestund (Kfm reglemente §23) inför **alla** sammanträden (och inte bara inför årsredovisning/budget). Då blir det ett mer naturligt och självklart moment som inte måste efterfrågas uttryckligen/skriftligen.

Så skapas ett fora, en mötesplats, där medborgare enkelt kan ge uttryck för sina åsikter och frågor. Vi ser inte heller något problem med att antal följdfrågor utökas. Som det är nu låser man lätt in diskussion/debatt. 3 följdfrågor (max 2 minuter långa) kan vara en rimlig modell för *allmänhetens frågestund*. Med dessa rutiner skapas utrymme för diskussion/debatt på ett fördjupat sätt. Tidsfristen, dagen innan kl. 13.00, kan vara svår att rubba på. Möjligheten för politikerna att hinna inhämta information från förvaltningen är ofta av stor vikt. Men för att öka intresset och spontaniteten (och inte låta formalia stänga ute demokratin och medborgarna) så kan även en politikerpanel med direkta frågor/diskussion arrangeras vid två tillfällen om året. PA tror att samtalsdemokratin här kan utvecklas, även om man initialt måste vara beredd på att man aldrig vet hur ”sändningen” ska sluta. I förlängningen tror vi att medborgare upplever att avståndet förkortas till politiken och förtroendevalda.

5. Övergripande mål, kommentarer och tillägg

Kultsjödalen/Malgomajdalen

a) I slutet av 90-talet avvecklades tandläkarmottagningarna i Saxnäs och Dikanäs. Det är nu drygt tio år sedan och några tandläkarbussar, utlovade av Levi Bergström, såg ingen röken av. Det fanns privata tandläkaralternativ som erbjöd sig ta över men utrustningen plockades snabbt ner av Landstinget.

Man kan driva frågan från kommunalt håll och skapa politiskt tryck. Att vi verkligen ser till att få den samhällsservice man behöver på plats, genom en lokal (i anslutning till distriktsköterskemottagningen) för en ”mobil” tandläkare, privat eller via folktandvården. Alternativt se till att tandläkarbussar en gång för alla når utmarkerna. Samhällsekonomiskt och servicemässigt skulle detta gagna fjällbygden stort. Det är hel dag som försvinner för en förälder när de ska åka på tätorten med sitt barn, lägg därtill alla kringkostnader. För många äldre skulle det vara en stor vinst att slippa åka långväga kollektivt eller med färdtjänst.

b) Man borde även skapa tryck för att invid distriktsköterskemottagningen se till att sjukgymnastlokal finns tillgänglig, för en mobil sjukgymnast som kommer t.ex. en dag i veckan. Gäller både Saxnäs och Dikanäs. För sjuka, äldre och handikappade vore bägge dessa insatser en stor välgärning.

c) Bara för att Icabanken inte känner igen sig i ett landskap utan Icabutiker (Ammarnäs, Dikanäs/Kittelfjäll, Saxnäs/Klimpfjäll, Borgafjäll) så borde det inte innebära att projektet med insättnings/uttagsautomater faller bort. Behovet kvarstår då *kassa- och kontanthantering* försvann från lantbrevbärarnas uppgifter november 2008. I fjällen är kontanthantering definitivt inget som kommer försvinna. Turistnäring bedrivs ofta i liten skala och behovet av insättning till bank finns hos många, privat som för företag. Alla har inte dessutom internet.

Vad har staten för skyldigheter sedan posten och kassaservice lades ner? Projekt efter projekt radas upp på länsnivå och man diskuterar hållbara servicelösningar. Varför inte bara ansöka om regionmedel, tillsammans med Tillväxtverket och Länsstyrelsen, sätt upp automater i Saxnäs och Dikanäs och tala om för staten att nu betalar ni driften, för detta är en nödvändighet i områden som har 10-15 mil till närmaste bank/bankomat. Man får inte heller glömma att i dessa områden har inte butikerna heller råd att ha öppet alla dagar i veckan 8-20. Man har ofta begränsad öppettid vilket kontantlösa besökare och resenärer överraskas av med stor förbistring. Äldre som bunkrar pengar hemma, liksom att vissa företagare fungerar som bank är ett problem som skapar otrygghet och ökad risk för brott. Slutna kontantsystem för varje handlare eller näringsidkare kommer för övrigt bli väldigt kostsamt (har diskuterats i riksdagen). För att få en regional och gränsöverskridande bäring bör Ammarnäs och Borgafjäll inkluderas i ett ”pilotprojekt”.

Kortfattat:

- 1. Verka för en återupprättad samhällsservice med tandläkare och sjukgymnast i Saxnäs/Dikanäs. De senare lokalerna ska kunna användas av t.ex. massör eller naprapat.**
- 2. Initiera och driva ett projekt för återupprättande av finansiell infrastruktur, insättnings/uttagsautomater med slutet system (typ BanqIt) där staten bör ta ett driftansvar, avseende Saxnäs och Dikanäs.**

Tillväxt- och kulturprojekt för turistisk utveckling

#1. Återuppväck det gamla geniala utbyggnadsprojektet vid Ricklundgården, med grund i Gert Wingårdhs arkitektförslag. En utökad mötesplats/arena för konstnärer och kulturarbetare, en ny utställningslokal. Möjligheter till t.ex. konserter och kulturella evenemang. Utökade lokaler ger chans att förevisa de stora samlingarna. Skapa ett spännande samarbete med Asger Jorn-museet i Danmark, samt konstnärligt campus i vid Umeå Universitet. Kultur- och konstmöten över alla gränser.

Ricklundgården får genom projektet förstärkta möjligheter både som institution och ett besöksmål man helt enkelt måste åka till. Jämför med det lyckade Nordiska akvarellmuseet i Bohuslän.

Det här är ett projekt Region Västerbotten och Vilhelmina kommun kan och bör driva tillsammans. Projektering bör initieras under 2011/2012 och projektet påbörjas 2013 om finansiering finns klar och alla intressenter bifaller projektet. På sikt kan visionen vara att skapa t.ex. en konst/hantverksskola/folkhögskola i Saxnäs för konst/konsthantverk/hantverk i anslutning till den utökade Ricklundgården.

#2. Undersöka möjligheter och projektera en lösning av typ ”naturrum” invid campingen i Fatmomakke. Kan även inkludera andra faciliteter. I samråd och samverkan med nuvarande innehavare och Länsstyrelsen. Ett sätt att förstärka och utöka resmålet Fatmomakke utan att störa/påverka den värdefulla kulturmiljön.
2012/2013

#3. Restaurering/återuppbyggnad av stenladugården vid Norgefarargården i Klimpfjäll. 2014

#4 Malgovik är mer än en by att åka genom. Många lever och verkar här. Den relativa närheten till kommuncentrum har gjort att kommunala projekt och verksamheter fått stå tillbaka. Här om någonstans bör ett rådslag göras med alla medborgare. Vad vill Malgoviksborna och vad saknas i Malgomajdalen? **Vad kan utvecklas för att skapa tillväxt, utöka samhällsservice och attraktivitet? Saknas mötesplatser? Viktiga frågor för Vilhelminas politiker att hugga tag i.** Det här gäller även för byar inom några mils räckhåll, Storsele, Bäsksele/Dalasjö/Latikberg, Järvsjöby, Nästansjö, Meselefors, Skansholm m.fl.

Tätorten

Mötesplats Tinghuset kan utvecklas på många vis. Oavsett vilken verksamhet man vill bedriva, på våning två, bör en tillgänglighetsanpassning ske genom inordnande av hiss. PA ser att övervåningen antingen används till lokaler för fotoarkivet (såvida man inte placerar detta i lokaler i kyrkstan) eller utökade utställningslokaler. Eller en kombination av detta. Då förstärks det kulturhistoriska anslaget och Tinghuset som besöksmål utvidgas.

Förråds/arkivmöjligheterna är begränsade och man bör fundera över den gamla arrestens användning (idag vävstuga). Arresten kan fungera på många sätt, komplementärt till Tinghuset och museiverksamheten.

Kommunen ska verka för en förutsättningslös diskussion med Västerbottens museum om ökad samverkan, och framtida delat huvudmannaskap som möjlighet att stärka museet i Vilhelmina och inlandet i övrigt.

Saxnäs/Dikanäs

I budgetremissen är statistiken alarmerande för fjällbyarnas vidkommande. Antal barn i skola på sikt sjunker kraftigt. I Dikanäs är läget definitivt akut och åtgärder behövs omgående. I bägge dalgångar krävs insatser för inflyttning och näringslivsbefrämjande åtgärder. Den ”demografiska sotdöden” lurar bakom hörnet och enligt vårt förmenande är det nu och inte om tre år vi måste tänka till och sätta in riktade insatser. I samverkan med Länsstyrelsen, Tillväxtverket och Region Västerbotten (ev. Norrbottens kommunförbund och Region Jämtland). Och i samma andetag ta strid för Borgafjäll/Risbäck och Ammarnäs. Vilket även riktar fokus på fjällvägar för regionutvidgning (Saxnäs-Båtas och Ammarnäs-X är nödvändiga och prio1). Bärighetsproblemen kvarstår för Morka-Dikanäs vilket begränsar utbyte och transporter – långsiktigt måste målet vara en belagd väg (vilket förordats av kommunen länge men behöver understrykas ånyo).

1. Initiera och driva aktiva inflyttningsstrategier från kommunen och bygden, i samverkan, för att få människor att ta chansen och flytta dit. Skapa belöning/incitament om man flyttar dit med barnfamilj och stannar i minst två år. Synliggöra och marknadsföra alla Vilhelminabyar tydligare på kommunens hemsida.
2. Verka för att turistinformationer/medborgarkontor/näringslivsutvecklare ges lämplig lokal i Saxnäs respektive Dikanäs (”träffpunkten” är ett naturligt val för Dikanäs vidkommande). Verka för att bygden får den hjälp de behöver i projektansökningar m.m.

Några frågetecken ur kommunrättslig samt formell synvinkel

Enskilda verksamheter, privata, kooperativa eller företagsmässiga, och faktiskt även kommunal verksamheter, som kan konkurrera med näringslivet eller ses som kommersiella aktörer, bör inte ges ”stöd” eller ”stöttas” i en kommunal strategiplan. Det strider mot den kommunala likabehandlingsprincipen. Sålunda bör man i strategidokumentet överväga utelämna dessa skrivningar gällande den kooperativa förskolan i Dalasjö samt stöttandet av verksamheter i Folkets Hus i Vilhelmina.

Ricklundgården drivs av en stiftelse där Vilhelmina kommun och tidigare Landstinget (numera Region Västerbotten) har huvudmannaskapat enligt de stadga som gäller. Att då kommunen ”stöttar” denna verksamhet ter sig aningen tvetydigt. Kommunen har ansvar för att driva verksamheten och skyldighet att tillskjuta de medel som krävs för att t.ex. ha öppet för allmänheten och tillgängliggöra samlingarna. Vad kommunen möjligen kan göra är att *satsa* på Ricklundgården, genom att tillskjuta mer medel.

7. Budget

Budgetremissen har skalat bort ett antal nödvändiga verksamheter för att komma i ram och nå kravet på god ekonomisk hushållning enligt 2%-kravet. Man kan fråga sig om graden av seriositet. Är det viktigare att uppfylla kommunallagens krav genom att överskylla brister och ofinansierade verksamheter? Att senare fylla hålen med tilläggsanslag, ger kryphål genom lagens ramar, men krasst sett är det "kreativ bokföring". Vad vi vill ha sagt är vi hoppas vi slipper en debatt om det förkastliga att bryta balanskravet.

Förskoleansvarig Eva Kämpe och budgetremissen understryker vikten av 1-2 nya förskoleavdelningar. Nivån har bekräftats ett flertal gånger den sista tiden. Kefas blir nu kommunal och måste tillföras tilläggsanslag. För året 2012 är läget detsamma. Minst ännu en avdelning krävs, dvs Kefas fortsätter i kommunal regi. För 2011 innebär det i runda tal 800 tkr och för 2012, 1,6 mkr. Att tillgodose behövligt antal förskoleplatser är också lagpliktigt. Att inte budgetera för detta behov upplever vi som mycket anmärkningsvärt.

Det finns ett lagstadgat krav enligt SoL att kommuner ska bedriva ett preventivt arbete. I det perspektivet är en permanentad socialsekreterare och en fältassistent/drog- och alkoholsamordnare en nödvändighet. Den sistnämnda verksamheten, en utökad tjänst, kan inte inrymmas inom ordinära ramar utan det slår på övrig verksamhet. Här återfinns Politiskt Alternativ synnerliga och ömmande skäl. Vad beträffar behovet av resurser till skolpsykolog, alt. kurator, bör en förstärkning ske med en ½ tjänst omgående och budgeteras för 2012. En specialpedagogtjänst inom grundskolan ligger i samma linje, i att ta ett helhetsgrepp kring de brister som föreligger.

Näringslivsutveckling och projektledning är något vi samtidigt måste satsa på. Vilket vi lägger in som en post som självklart kan ifrågasättas. Men med rätt spetskompetens tror vi i PA utväxlingen kan bli stor.

7.1 Verksamhetsmål

En granskning av olika kommuner i inlandet visar att arbetslöshetsstatistik kan vara bedräglig. Om ett antal arbetslösa flyttar från en kommun, innebär det inte att problemen minskat för att siffrorna sjunker. Storuman är ett belysande exempel. Man måste alltid vara klar över i vilken grad arbetslösa flyttar för att få arbete, för att kunna dra några slutsatser om tendenser. Om arbetslöshetsnivån är lägre än föregående år betyder det alltså inget självklart positivt, då flyttlass kan gagna måluppfyllelsen och på intet sätt haft att göra med kommunal näringslivspolitik.

Andelen elever behöriga till gymnasiet och andelen invånare 20 år med högskolebehörighet är i förhållande till flera grannkommuner lägre. Man tog tag i problemen på allvar för några år sedan, med en upptryckning som följd, men återigen har nivåerna sjunkit. Man bör granska problematiken nogsamt för att hitta långsiktighet. Vikten av elever ges behörighet, och svårigheten att få arbete före 18 års ålder, gör att man måste ta tendenserna på största allvar. Men det understryker att grundskolan måste ges personella resurser, förutsättningar för kurativt stöd och specialpedagoger i en större utsträckning än idag.

Vid flera statistiska redovisningar jämförs värden med SKL:s beräknade standardkostnad för Vilhelmina kommun. Först och främst bör man granska vad man mäter och vad som händer om man osthyvlar sig ner. I Jämförelseprojektet, nätverk SÖRV, konstateras att förskoleplatskostnad exklusive lokaler, för Vilhelminas del, hör till de lägsta. Fokus på fastighetsförvaltning, hyresnivåer och fastighetsunderhåll bör iakttagas när kostnaderna sticker iväg jämfört med andra kommuner. Politiskt Alternativ förordar att kommunen ska genomföra en externrevision under 2012 av all fastighetsförvaltning inför nästa upphandlingsomgång 2013.

I äldreomsorgen har Vilhelmina högt betyg och erkänt hög kvalitet men i jämförelse med Storuman och kostnad per person i särskilt boende, har Vilhelmina 45% högre kostnad. Är det rimligt att en plats kostar 182 000 kr mer per år? Kostnad för lokaler är likaledes en första granskningspunkt. Antalet särskilda boendeplatser verkar inte oproportionellt men fokus kan läggas på om hemtjänstens service och kvalitet kan höjas för att möjliggöra att fler kan bo hemma längre. Det är ett sätt att möta en framtida demografisk puckel som kan bli mycket kostsam inom redan ett par år. Som ännu ett led är att återinföra en så kallad fixartjänst. Enligt socialnämndens redovisning har antalet fallolyckor ökat kraftigt. Ett lärbensbrott kostar samhälls-ekonomiskt 300-400000 kr. Preventivt arbete kan minsta kostnaden avsevärt och förskjuta tidpunkten framåt för behovet av särskilt boende. I jämförelseprojektet ligger Vilhelmina i särklass högst för kostnader i hemtjänsten per invånare och per brukare. Även här bör man bryta ner statistiken noggrant för analys av kostnadsposter. Att använda osthyveln onyanserat kan vara förödande.

7.2 Finansiella mål

När alliansen häromåret tog höjd genom att föreslå en tillfällig skattehöjning om en hel (1) skattekrona, utgick man från behovet av ekonomiskt god hushållning och snabb återhämtning av underskott. Enligt fleras bedömning var miniminivån för ekonomiskt god hushållning en skattehöjning om 50 öre. Detta vidhåller Politiskt Alternativ än idag. Följden – ”uppgörelsen” – efter att fullmäktige avbrutits, blev en sänkt marginal med minst 2 miljoner för 2010 och sammanlagt för 2011. Varför vänsterblocket med näbbar och klor försvarade en otillräcklig höjning på 30 öre ter sig nu som då obegripligt. Att säkra samhällsservice och välfärd, viftades bort i en gest av att den moderatledda alliansregeringen inte gjort tillräckligt gentemot kommuner och landsting. Kritiken må ha varit rättvisande, men inte argument nog för att inte höja skatten tillräckligt mycket.

Följden satte dock nationell partipolitik före kommunverksamheternas behov. Den typen av spel har inte inlandskommuner råd med. Nu har Vilhelmina kommun 4 miljoner mindre att spela med, under 2010 och 2011. Med en hel skattekrona hade beloppet varit ytterligare 10 miljoner. Vilket förskjuter skadan till 2012. Detta är inget som Politiskt Alternativ ska belastas för, när vi nu värnar och vill stärka i vårt tycke mycket viktiga verksamheter. Vi kan bara konstatera att resultatnedskrivningarna för 2010 nu bevisligen pekar på misstaget att inte skapa godare marginal och snabbare återhämtning.

□ Politiskt Alternativ väljer att skjuta till 3,3 miljoner kr till verksamheterna. KUN (2,35 mkr) och SN (450 tkr) och KS (500 tkr). Då skapas minsta godkända marginal om 1,7 mkr i årligt resultat för 2012.

□ Det nya utjämningsystemets följdverkningar 2013 och 2014 skapar utrymme för en förstärkning av utvalda verksamheter under 2012. Om tillskottet blir årliga 14 miljoner kronor, för 2013 och 2014, bör ekonomienheten räkna fram vilka marginaler som ges. Ges ett resultat om 19 mkr för 2013 och närmare 22 mkr för 2014 ser framtiden avsevärt ljusare ut, sett till nettokostnadsandel av skatter och statsbidrag. Även om ett nytt utjämningsssystem skulle nedskrivs till hälften, mot förmodan, kan vi med tillförsikt se på reformen från norrländsk glesbygdshorisont sett.

□ Den höga skuldsättningsgraden är en betydande risk. Politiskt Alternativ ser inga som helst alternativ till de föreslagna amorteringsmålen om 10% av ursprungligt lånebelopp 2011-2014. Remissupplagens föreslagna plan är vår bestämda rekommendation.

□ Politiskt Alternativ förordar att de medel som utbetalats till kommunen, vilka administrerats till Immigrationservice, periodiseras då utbetalningsperioden löper över 2½ år men skall fördelas över 3 år. PA har tidigare förordat och gör så än idag, att verksamheter utan full kostnadstäckning skall debitera detta konto. Exempelvis har KUN under 2011 haft kostnader (netto efter bidrag från Migrationsverket och statsbidrag) på cirka 2,5 miljoner kr. KUN har haft mycket snäva ramar och besparingskrav, men det kan inte vara en flyktingmottagnings bieffekt att kärnverksamheterna skall drabbas oförskyllt. I egentlig mening bör dessa medel överföras från Kommunstyrelsen till KUN genom interndebitering. Detta belastar självklart kommunstyrelsen som i sin årsredovisning ges ett underskott.

□ Vad beträffar nya Regnbågen på Strandvägen, finns inga beslut från KUN som understödde den typen av excesser som VIBO dristar sig till. De merkostnader som VIBO dragit på sig bör konteras som kostnader i den egna verksamheten. Avtalen som skrivits mellan VIBO och Vilhelmina kommun är entydiga, liksom de beslut som tagits i KUN.

Budgetförslag 2012-2014

Kommunstyrelsen

Personal

Kommunstyrelsen tar å ena sidan ansvar genom att föreslå besparingar genom samordning av sekreterartjänster. Å andra sidan har näringsenheten under flera års tid bantats. Det finns idagsläget en stor farhåga att utvecklingsarbete/näringslivsutveckling blir än mer lidande. I tidigare remissyttrande under 2010 förordade PA tillförande av en spetskompetens som projektledare och näringslivsutvecklare. Att initiera, stötta och driva projekt, måste ses i ljuset av hur flertalet stödformer är konstituerade i läns- och regionsammanhang – i projektför. Många kommuner har en kraftig utväxling, men sett till Åsele, Dorotea och Vilhelmina är statistiken minst sagt bekymmersam. Som PA ser det ligger det främst till grund av resursbrist men tillförande av en särskild spetskompetens kan vara avgörande.

I vårt tidigare yttrande förelåg vi att den tilltänkta fastighetsingenjören/teknisk chef, kunde ha som kravspec. projektledningskompetens. I och med ett slutet anställningsförfarande och utan tjänsteutlysning så är det bortom vår vetskap huruvida den nya tjänsten kan bistå med en dylik spetskompetens. **Det finns i dagsläget inget ekonomiskt utrymme, men visar en uppdatering, efter cirkulär och prognos, i slutet av maj, att läget ser mer positivt ut, förordar PA att minst en halvtidstjänst som näringslivsutvecklare/projektledare bör tillsättas.** Men en halvtid räcker inte för att få rätt nyckelperson. Det krävs en heltidstjänst. PA avsätter 500 tkr för 2012. Vi ser detta också i ljuset att regionstöd och projektmedel kan minska nästa programperiod med start 2014. En projektledare kan dra in åtskilliga miljoner genom uppväxling och är således flerfaldt självfinansierande.

Lokaler/Fastigheter

Granberg 1:52 är avyttrad efter anbud och inbringar i runda tal 600 tkr. PA anser att Granberg 1:2 (f.d. Ams-lokalen) och ”judolokalen” är lämpliga att avyttra om lokerna inte finner något användningsområde. Tankar om uppfinnarverkstad/innovationscentrum m.m. kan möjligen inordnas i Isonor eller annan lämplig lokal. ”Slottet” får på inga villkor rivas. Huset måste avyttras om kommunen inte tar ansvar för en renovering av denna kulturhistoriskt värdefulla byggnad.

Kommunen bör se över möjligheterna att söka bidrag till en tillgänglighetsanpassning/hiss i Tingshuset för framtidens behov. Kommunen kan också göra en översyn och överväga en plan för att skapa tillgänglighet för turister t.ex. enligt en modell med Equalitis certifikatsystem. Kan ses som ett led i att marknadsföra kommunen med ”turism för alla”. ”*Turism för alla*” kan vara ett projekt där komikern Peter Wahlbeck kopplas in för att marknadsföra Vilhelmina. *Vilhelmina för alla* är en offensiv mustig markör som matchar det vilda och vackra.

PA förordar en externrevision av fastighetsförvaltning/drift under 2012 som underlag för både nästkommande upphandling och en kostnadsanalys då underhållsbudgeten för kommunens fastigheter legat på närmast skamliga nivåer under många år (kommunala beslut).

Infrastruktur

Vilhelmina tätort har ett åldrande ledningsnät beträffande vatten och avlopp. Det är hög tid att kommunen skapar en strategi och reinvesteringsplan. En gata om året bör grävas upp och läggas om. Förslagsvis med budget om en (1) miljon kr om året, vilket tas ut genom höjda VA-avgifter för en finansiering som inte kräver nyttjande av skattemedel.

Genom den nya sopkärlshanteringen har en ny situation uppkommit. Varje kärlägare debiteras för avlämnad vikt sopor. Den tidigare differentieringen mellan bostadshus och hyreshus har därför inget behov. En behandlingsavgift per kärl är grunden, men att debitera behandlingsavgift för x antal lägenheter blir snarast diskriminerande i det nya systemet och strider mot likabehandlingsprincipen av kommunmedlemmar. Per kilo, blir kostnaden högre för fastigheter med fler behandlingsavgifter genom det nya systemet. **En behandlingsavgift per kärl är tillräckligt och avgifter/taxor skall justeras för kostnadstäckning som helhet.**

Kollektivtrafik

PA förordar att kommunförvaltningen tar fram ett underlag för en fullständig översyn av trafikutbudet. Nedlagda linjer och borttagen efterfrågestyrd kompletteringstrafik/ringbil skapar ett stegvis nedmonterande som underblåser flyttlasspolitik mot tätorten/pendlingsorterna. Utredningen bör beakta vad den nya kollektivtrafiklagen innebär för kommunens vidkommande. Parallellt bör man se vilka eventuella tillskott som ges, genom det kommande reviderade kommunalt utjämnings-systemet. Det kan bli uppskrivningar som är öronmärkta för kollektivtrafiken och därtill bli föremål för utbetalningar redan 2012, vilka kan stärka kommunstyrelsens budget för detta kostnadsslag. Detta kan påverka hela budgetplanen 2012-2014.

Räddningstjänsten

PA ser inget hinder i att räddningstjänsten investerar i ett begagnat höjdfordon/stegbil redan 2012, då de brister som påtalats inte är acceptabla – ”säkerheten främst”. Företrädevis bör köp ske inom den svenska marknaden av ett fordon ej äldre än årsmodell 1990. Det finns idag en omfattande begagnadmarknad, t.ex. *Rescuesale* som förmedlar räddningsfordon och utrustning. Osäkerheten i tid och kostnad gör att finansieringen inte läggs i budget utan tilläggsanslag får/kan äskas. I beaktande att leasing kan annars saken bli en kostsam affär på sikt.

Samtidigt ställer vi oss frågan om en inte en *basbil släck/räddning* kan införskaffas på samma sätt. Skulle räddningstjänsten finna ett erforderligt begagnat fordon inom ramen, en (1) miljon kr, före sista beställningsdatum för nytt basfordon, är det någon vi anser kan tas ur egna medel, då investeringsbudgeten framgent kan minskas med 2,5 miljoner. Kapitaltjänstkostnaderna minskar på sätt med mer än 2/3.

Energistrategi

Långsiktigt bör en plan finnas för att kommunen skall investera i ett vindkraftverk. Erfarenheten från andra kommuner pekar på att ett dylikt betalar sig på redan över 6-7 år. Är kraftverket (eller del av större anläggning) ägt av kommunen (samma organisationsnummer) kan kvittning av energiskatt medges vilket ger besparingar för kommunen. Frågeställningen och förutsättningarna bör beredas djupare. Tidmässigt förläggs denna typ av investering i perspektivet 2014-2015 då investeringsmängden och kapitaltjänstkostnaderna är omfattande de närmaste åren för kommunen.

Kultur- och utbildningsnämnden

I budgetremissen för 2010 omnämndes nettomerkostnader för flyktingverksamheten om cirka 2 miljoner kr, beräknat på utfallet för 2009. För 2010 kan konstateras att nettomerkostnaden för KUN:s del hamnar på cirka 2,5 miljoner kr när riktade statsbidrag och Migrationsverkets del räknats av. Dessa extraordinära kostnader har ej budgetats. De tycks omärkligt fått rymmas inom ramarna vilket innebär att kärnverksamheterna i övrigt ges mindre utrymme och besparingskraven ökat. Detta kan aldrig varit tanken. Tanken är att de externa medel kommunen erhåller skall fördelas där extraordinära kostnader återfinns. Kommunen måste ha noggrann kontroll över intäkter och kostnader för att interndebitering skall vara fördelningsmässigt rättvis. Det har påtalats vid åtskilliga tillfällen, senast i PA:s remissyttrande inför budget 2011, att verksamheterna måste ges kostnads-täckning för sina extraordinära kostnader och att nettokostnader måste framräknas och bokföras systematiskt. Annars kan det slå blint och vissa verksamheter drabbas oförskyllt.

KUN har haft en mängd extrakostnader utan täckning under flera år. PA anser att medel bör återföras från den pott som funnits på Immigrationstjänsten (under kommunstyrelsen). Det kan inte anses rimligt att mottagna medel ses som intäkter utan måste periodiseras för de löpande kostnaderna under en två- eller treårsperiod. PA anser att KUN främst ska återföras 2,5 mkr för att balansera merkostnader för 2010. Går inte detta utföra bokföringsmässigt, bör periodiseringen ske över 2011-2012 eller över vad förvaltningen anser godtagbart. Då återbetalas de extraordinära kostnaderna som indirekt nödgat förvaltningen exkludera en mängd verksamheter och reinvesteringar i budget 2012-2014. Oavsett måste ekonomienheten tillsammans med kultur- och utbildningsförvaltningen finna former för balansering och utjämning. Det kan inte vara meningen att medlen ska ses som intäkter vilka balanserar kommunstyrelsens underskott, liksom redovisningen i utkastet till kommunårsredovisning förevisar för 2010.

KUN borde således ha tillförts minst 2 miljoner kr både år 2009 och 2010. Att man härförleden nödgades föreslå 4 miljoner i besparingar såg mer ut som en tanke än en händelse. Det borde därför vara en självklarhet att KUN ska äska mer medel och utöka ramarna, när behoven nu finns, med hänsyn till den obefintliga interndebiteringen under årens lopp som dränerat verksamheterna och lagt hårdare sparkrav än vad som egentligen borde varit fallet. Förvaltningen bör därför ta fram en prognos för extraordinära kostnader under 2012 för kvotflyktingar, inför budgetfullmäktige i juni.

Inför budget 2012 finns ett antal verksamheter av största vikt vilka behöver tillskjutas medel. En ny kommunal förskoleavdelning kan orimligen finansieras genom att resursfördelningssystemet läggs i malpåse, vilket innebär att varje avdelning besparas med ungefärligen ½ tjänst. Grundtanken förfelas och samkörningen med "nuddsystemet" tas udden av, som var en del i att få god överblick på resursutnyttjandet i förskolorna. Politiskt Alternativ ser ingen annan möjlighet än att kommunala Kefas begär tilläggsanslag från juni 2011 och finansieras av utökad ram för 2012.

☐ **PA förordar ett tilläggsanslag om 800 tkr för 2011 och budgeterar med 1,7 mkr för 2012 (+)**

☐ **Den tilltagande psykosociala ohälsan bland barn och ungdomar kräver att resurser måste tillskjutas. PA förordar och budgeterar ett utökat kuratorstöd med 230 tkr (+)**

☐ **De specialpedagoger som pensionerats har ej fått några ersättare. Behovet är skriande. PA budgeterar med en (1) specialpedagog á 420 tkr även om behovet är två (+)**

☐ **PA reser ett stort frågetecken kring "reinvesteringen" á 100 tkr till utomhusmiljön å förskolor på Strandvägen. Här behövs synnerliga skäl för bifall. PA vill se slutredovisningen innan mer medel avsätts för Strandvägen. I rådande läge fryser vi förslag till investering 2012 (- 100 tkr)**

☐ Pettersbacke betraktas som avvecklat vid årsskiftet 2011/2012.

□ Kostnader/drift i samband med ny idrottshall måste beredas djupare utifrån nya samordningsfördelar och avveckling av kommunala lokaler. När kostnaderna är konkretiserade får ett nytt äskande av medel utföras. Eftersom idrottshallen kvälls- och helgvis kommer nyttjas för fritids- och föreningsverksamhet bör frågan även riktas till kommunstyrelsen huruvida finansieringen av ”gratis” lokaler ska ligga på KUN i detta fall.

□ PA reser ett frågetecken kring investeringar i interiör i en specifik verksamhet som är direkt kopplad till en enskild förening. Att Vilhelmina kommun står för ridhusets lokaler och drift på tätorten är ett stort åtagande som kostar närmare 0,8 mkr om året. Vi ser inget hinder i att ridklubben söker bygdemedel för denna typ av åtgärder som ombyggnation av sadelkammare, hörum, boxar m.m.

När det funnits utdömda skolgårdar under flera år i kommunen, och bristfälligt underhåll i flera gymnastiksalar/omklädningsrum, så måste man ställa sig frågan vad kommunen skall prioritera. Om kommunförvaltningen anser att ridklubben rimligen kan ansöka bygdemedel, då är vår rekommendation att de 175 tkr ej avsätts för investeringar under 2012 (- 175 tkr)

PA förordar att budgetramen för KUN utökas verksamhetsåret 2012 med 2 350 000 kr.

PA förslår besparingar med $175+100 = 275$ tkr (räknas inte in förrän de är bedöms realistiska)

Socialnämnden

Individ och familjeomsorg, IFO

I alla kommuner skall socialtjänsten verka för att varje enskild missbrukare får den hjälp som han/hon behöver för att komma ifrån sitt missbruk och det skall ske i samråd med missbrukaren. SoL kap.5 §9.

Vidare skall socialtjänsten verka förebyggande och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande berusningsmedel. Detta arbete är oerhört viktigt främst bland ungdomar och även barn. Varje ungdom som tidigt påbörjar ett missbruk av något slag är ett misslyckande för var kommun och måste motverkas kraftfullt. För att detta arbete ska kunna vara verksamt bör det skapas ett utrymme för detta i kommunens budget från och med 2012. SoL kap.3 §7.

I budgetremissen beskrivs ånyo att den psykiska ohälsan bland ungdomar, vilken benämns vara accelererande. Detta understryker stundens allvar och vårt argument, hävdande synnerliga skäl, för att utöka budgetramarna för socialnämnden 2012.

Från Länsstyrelsen finns det möjlighet att för en övergångsperiod söka bidrag till tjänsten vilket gör att det till en början inte kommer att påverka kommunens budget nämnvärt. När verksamheten visar på att inte lika många missbrukare behöver institutionell vård, kommer den ekonomiska påkänningen för kommunen inte bli lika märkbar. Oavsett Länsstyrelsens bifall eller ej, budgeterar Politiskt Alternativ för en 1,0 tjänst fältassistent/alkohol- och drogsamordnare.

Kommunalrådet har vid fullmäktige den 26 april 2011 deklarerat att kommunen, när den prioriterar, i första hand måste se över lagstadgade verksamheter först, vilket förebyggande och missbruks- eftervård är och då måste kommunen prioritera dessa tjänster.

I och med föreslagen resursförstärkning och permanentande av en socialsekretartjänst 2012, förordar PA att målsättningen för tidsrymd innan första kontakt, efter anmälan gällande barn, inte skall överstiga 10 dagar mot 14 som idag.

Politiskt Alternativ utökar budgetramen för IFO för 2012 med 450 tkr för 1,0 tjänst fältassistent och drog- och alkoholsamordnare